ПрАТ «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»
Навчально-науковий інститут права та безпеки ім. Володимира Великого

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

XI Міжнародної науково-практичної конференції

«Розвиток української держави в умовах активізації євроінтеграційних процесів»

08 травня 2026 р.

м. Київ

Вацюк В.О.
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри правоохоронної та
антикорупційної діяльності
Навчально-наукового інституту права та безпеки
ім. князя Володимира Великого ПрАТ ВНЗ МАУП
Влад В.Ф.
доктор філософії у галузі права,
старший викладач кафедри конституційного права
Навчально-наукового інституту права та психології
Національної академії внутрішніх справа

Актуальні питання підвищення ефективності викладання вогневої підготовки

Сучасні безпекові виклики, зростання ролі силових структур та зміна характеру бойових дій зумовлюють підвищені вимоги до рівня підготовки особового складу. Одним із ключових компонентів професійної компетентності військовослужбовців і правоохоронців є вогнева підготовка. Вона безпосередньо впливає на ефективність виконання службово-бойових завдань, рівень особистої безпеки та збереження життя як самих виконавців, так і цивільного населення.

Методики, що базувалися на нормативах радянської школи, де основна увага приділялася статичній стрільбі по нерухомих цілях, сьогодні виявляються недостатніми. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають питання вдосконалення методики викладання вогневої підготовки, впровадження сучасних технологій навчання, адаптації до реальних умов бойових дій та підвищення мотивації тих, хто навчається.

На сьогодні система вогневої підготовки стикається з низкою проблем, серед яких:

1. У багатьох випадках навчальні програми не встигають за швидкими змінами у тактиці ведення бою.

2. У групах можуть одночасно навчатися як новачки, так і досвідчені студенти, що ускладнює процес викладання.

3. Використання застарілих методик і відсутність нових цифрових рішень.

4. Сучасний вогневий контакт часто відбувається на коротких дистанціях, є раптовим та вимагає негайного прийняття рішення та миттєвої реакції.

5. Поява нових прицільних комплексів, нічної оптики та тепловізорів потребує нових підходів до викладання.

6. Навчання часто не враховує психологічних, стресових умов, у яких реально застосовується вогнепальна зброя.

7. Висока інтенсивність артилерійського вогню та використання БПЛА створюють умови колосального стресу, в яких класичні навички стрільця «вимиваються» першими.

Підвищення ефективності викладання – це не просто збільшення кількості набоїв, сучасних тренажерів і полігонів - це комплексна реформа і якість підготовки.

Для досягнення високих результатів у вогневій підготовці необхідно дотримуватися ключових принципів:

Основний акцент має бути зроблений на відпрацюванні реальних сценаріїв. Теоретичні знання повинні одразу закріплюватися практичним відпрацюванням. Адже кожен слухач має свої фізичні, психологічні фізіологічні особливості. Врахування ведучого ока, довжини рук та фізичної сили і викладач повинен адаптувати навчальний процес під ці відмінності. Одже вогнева підготовка не може бути разовою,а повинна мати системний і регулярний характер та має бути тісно пов'язана з тактичною, медичною та психологічною підготовкою.

Незважаючи на бойову спрямованість, навчання повинно максимально мінімізувати ризики та травматизму. До сучасних методів та технології навчання необхідно віднести користування тренажерами і симуляторами.

Інтерактивні лазерні тири, VR-симулятори та комп'ютерні системи дозволяють:

-моделювати різні бойові ситуації;

-тренувати швидкість реакції;

-аналізувати помилки в режимі реального часу.

Першим кроком до підвищення ефективності є впровадження навчання, де практичній стрільбі передує глибока робота на симуляторах.

- Використання лазерних вставних патронів та комп'ютерних систем аналізу (наприклад, *SCATT*). Це дозволяє інструктору бачити траєкторію мікроколивань ствола, момент натискання на спуск та помилки в обробці пострілу, які невидимі при реальній стрільбі через віддачу.

- На відміну від паперових мішеней, відеосценарії повинні змушувати студента приймати рішення: «стріляти чи не стріляти». Це розвиває ситуативну обізнаність та правову психологічну готовність застосування вогнепальної зброї. Особливу увагу надати відпрацюванню тактику роботи та взаємодію в складі групи. (Зачистка приміщень, території).

Цей підхід передбачає відпрацювання конкретних ситуацій:

-бій у міській забудові;

-робота в обмеженому просторі;

-взаємодія в групі;

-застосування зброї під час стресу.

Важливим є формування навичок дій під психологічним тиском. Для цього використовуються:

-шумові ефекти;

-часові обмеження;

-фізичне навантаження перед стрільбою.

-стратегія – наближення навчання до реальних умов. Адже стрільба в ідеальних умовах (тиша, спокій, зручна стійка) створює ілюзію майстерності.

-Впровадження елементів стрільби в стані фізичної втоми, перед вогневою вправою. Коли пульс підіймається до 140–160 ударів на хвилину, стрілець повинен навчитися контролювати дихання та «ловити» момент пострілу в умовах тремору.

Важливо надати більше уваги навчанню стрільбі з лівого плеча (для правшів), з-під низьких перешкод, лежачи на боці або в русі, адже в реальному бою ніхто не стоїть у повний зріст.

-акцентувати увагу на стрільбу з незручних положень (з-під автомобіля, з-за рогу, з коліна);

-Використання укриттів та переміщення в парі/групі.

-Ідентифікація цілі («свій-чужий») у динаміці.

-Використання ліхтарів (методики Harris, FBI) та робота з приладами нічного бачення. Це важливе, критичне питання, оскільки більшість бойових зіткнень відбуваються у сутінках або вночі.

Саме тому професіоналізм викладача є ключовою фігурою у процесі навчання і визначає кінцевий результат.

Основні вимоги до викладача:

Високий рівень практичної підготовки;

Постійне підвищення кваліфікації;

Володіння сучасними методиками навчання;

Психологічна компетентність;

Уміння мотивувати та формувати дисципліну.

Адже викладач має виступати не лише як інструктор, а як наставник, який формує правильне мислення та культуру поводження зі зброєю.

Ефективність навчання значною мірою залежить від мотивації слухачів.

усвідомлення важливості навичок;

-реалістичність навчання;
-змагальний елемент;
оцінювання результатів і прогресу;
особистий приклад викладача.
Важливо також враховувати психологічні аспекти:
подолання страху перед зброєю;
розвиток впевненості;
формування стресостійкості;
контроль емоцій у критичних ситуаціях.
Основні проблеми:
Недостатнє фінансування;
Обмежений доступ до сучасного обладнання;
Формальний підхід до навчання;
Недостатній рівень підготовки інструкторів;
Відсутність єдиних стандартів.
Шляхи вирішення:
впровадження міжнародного досвіду;
розвиток партнерства з іншими структурами;
цифровізація навчального процесу;
підвищення ролі практичних занять;
створення сучасних навчальних центрів.

Підвищення ефективності неможливе без абсолютної безпеки на заняттях. Культура поводження зі зброєю (4 правила Купера) має стати частиною особистості.

У майбутньому вогнева підготовка розвиватиметься у таких напрямках:

активне використання штучного інтелекту для аналізу стрільби;
широке впровадження VR/AR технологій;
персоналізовані навчальні програми;
інтеграція з бойовими симуляційними системами;
автоматизація оцінювання результатів.

Це дозволить зробити навчання більш ефективним, безпечним і наближеним до реальних умов.

Висновок

Підвищення ефективності викладання вогневої підготовки є складним, але критично важливим завданням. Воно вимагає комплексного підходу, який включає оновлення методик, впровадження сучасних технологій, підготовку висококваліфікованих викладачів та створення належної матеріально-технічної бази.

Головною метою має бути не просто навчити стріляти, а сформувати компетентного, відповідального та психологічно стійкого фахівця, здатного ефективно діяти в реальних бойових умовах.

Необхідно інтегрувати вогневу підготовку з тактичною медициною та тактикою. Стрілець повинен вміти надати допомогу собі однією рукою, продовжуючи вести вогонь.

Лише за таких умов система вогневої підготовки зможе відповідати сучасним викликам і забезпечувати високий рівень безпеки та професіоналізму.

Заключне слово:

Вогнева підготовка сьогодні – це не спорт, це наука виживання. Ефективність викладання вимірюється не кількістю дірок у мішені №4, а здатністю бійця виконати завдання і повернутися живим.